

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі

20 __ ЖЫЛҒЫ « __ » _____

№ _____

010000, Астана, Мажилис Парламента

« __ » _____ 20 __ года

2025 жылдың 21 мамырында жарияланды

**Қазақстан Республикасының
Су ресурстары және ирригация
министрі
Н.М. Нұржігітовке**

ДЕПУТАТТЫҚ САУАЛ

Құрметті Нұржан Молдиярұлы!

Ел Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев өткен жылы 2 қыркүйекте Қазақстан халқына Жолдауында « Гидрология бекеттерін жөндеп, жаңғырту қажет. Суды барынша үнемдеу жұмысын ұйымдастыру керек. Бұл – ең алдымен, ауыл шаруашылығына қатысты мәселе, яғни су үнемдеу технологиясын, әсіресе, ауыл шаруашылығында кеңінен қолдану қажет», деп атап өткен болатын.

Осыған орай, менің депутаттық сауалым жуырда Парламент қабылдаған Қазақстан Республикасының Су кодексінің ережелерін іс жүзінде іске асыруға бағытталған. Өзіңізге мәлім, өткен жылғы ірі көлемдегі су тасқынынан кейін жаңа Су кодексінде бөгеттердің қауіпсіздігіне айрықша мән берілді. Атап айтқанда, төтенше жағдай туындауына қауіп төндіретін бөгеттердің иелеріне (меншік иелеріне) өз құрылымының қауіпсіздігін декларациялау міндеті жүктелді. Мұндай декларация көпфакторлы зерттеу нәтижелеріне негізделуге тиіс. Көпфакторлы зерттеудің мазмұны, тәртібі және нақты түрлері кодекске сәйкес заңға тәуелді актілермен белгіленеді. Заң бойынша, көпфакторлы зерттеу бөгет иесінің есебінен жүргізілуі тиіс болғандықтан, зерттеулердің құны маңызды мәселе болып отыр. Көптеген бөгет иелері үшін, соның ішінде мемлекеттік бюджетке қарайтын (Қазсушардың қарауындағы) бөгеттерге де «Гидротехникалық құрылыстар мен негізгі жабдықтарды көпфакторлы зерттеу қағидалары» (ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2020 жылғы 20 қазандағы №260 бұйрығы) шеңберінде толыққанды зерттеу жүргізу қаржылық тұрғыдан қиындық тудыруы мүмкін. Бұл Қағидалар барлық бөгеттерге — жер, бетон — бірдей қолданылатын, құрылымдық ерекшеліктері

мен класын ескермей жазылған. Бұған қоса, қолданыстағы Қағидалар жер бөгеттері үшін аса маңызды геофизикалық және геотехникалық зерттеулерді іс жүзінде қамтымайды. Олар, негізінен, бетон мен арматураның қартаюын аспаптық тәсілмен зерттеуге бағытталған, ал бұл жер бөгеттеріне қатысты емес. Өз кезегінде, мұндай зерттеулер — қымбат әрі күрделі жұмыстар.

Сонымен қатар, елімізде мұндай зерттеулерді жүргізу үшін қажетті техникалық базасы мен тәжірибесі бар немесе сараптамалық қорытынды бере алатын ұйымдар саны аз. Осыған байланысты, көпфакторлы зерттеу процесі бірнеше жылдарға созылып кетуі мүмкін. Осы жайттарды ескере отырып, Қазақстанда әртүрлі типтегі 1500-ден астам бөгет бар екенін және олардың 90%-ына көпфакторлы зерттеу ешқашан жүргізілмегенін назарға алып, жоғарыда аталған Қағидаларды түбегейлі қайта қарау орынды деп санаймын. Атап айтқанда, Қағидаларда зерттеу жұмыстарын кезең-кезеңімен жүргізу қарастырылуы қажет. Бұл халықты бөгет апаттарынан уақытылы қорғауға мүмкіндік береді.

Бірінші кезеңде, әсіресе жер бөгеттеріне қатысты, инженерлік геофизикалық әдістермен зерттеу жүргізу ұсынылады. Бұл салыстырмалы түрде арзан әрі жедел түрде бөгет денесіндегі суға қаныққан, әлсіреген аймақтар мен жер қыртысындағы өзгерістер туралы деректер алуға мүмкіндік береді. Алынған геофизикалық деректер негізінде екінші кезеңде қажет болған жағдайда геотехникалық және өзге де зерттеу әдістерін қолдану туралы шешім қабылдануы мүмкін. Мұндай тәсілді ұсынуға елімізде геофизикалық жұмыстарды, соның ішінде бөгеттерді зерттеу бойынша тәжірибесі бар ұйымдардың болуы негіз болады.

Құрметті Нұржан Молдиярұлы, жоғарыда айтылған ұсыныстарды қарастырып, заңнамада белгіленген мерзімде қарау нәтижелері жөнінде жазбаша түрде хабарлауыңызды сұраймын.

**«AMANAT» партиясы
фракциясының мүшелері**

**А.Әлтай
Е.Сатыбалдин**

орын: М.Ырысбекұлы
тел: 8(7172) 74-63-61
эл.пошта: kokashev@parlam.kz